

Miljödepartementet

Naturmiljöenheten, Vattenmiljö

Martin Larsson

Diariernr: M2020/00554/Nm**Vår ref:****Diariernr:** R2020-25

Helena Sjögren

Helena.sjogren@skogsindustrierna.se

Tel 072 585 72 35

Yttrande över Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning (SOU 2020:10)

Skogsindustrierna tackar för inbjudan att inkomma med yttrande över betänkandet av Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning.

Övergödning är en problematik som har flera orsaker och där samverkan behövs för att minska miljöpåverkan av framför allt fosfor och kväve. Utredningen har, i enlighet med uppdraget, framför allt lagt förslag som har påverkan på lokalnivå. Skogsindustrierna uppskattar den pragmatiska och konstruktiva ton som utredningen har satt i sina förslag. Även om skogsindustrin inte är i fokus i denna utredning berörs vi på en del områden.

Skogsindustrierna vill framhålla följande aspekter:

- Kompensationsåtgärder måste vara ett alternativ inte en ytterligare åtgärd
- Hela skogens livscykel måste beaktas
- Balanserad kostnadsfördelning

Skogsindustrierna är massa-, och pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder ett 50-tal massa- och pappersbruk i sammanlagt 22 koncerner/företag och cirka 115 sågverk i ett 60-tal koncerner/företag, samt ett antal företag med nära anknytning till massa-, pappers-, eller trävarutillverkning. Arbetsgivarverksamheten bedrivs tillsammans med gruvsektorn och stål- och metallsektorn inom organisationen Industriarbetsgivarna. Inom Skogsindustrierna ingår verksamheten Svenskt Trä och sekretariatet för Biolnnovation. Skogsindustrin sysselsätter nära 55 000 personer och exporterade för 150 miljarder kronor 2019.

Kompensationsåtgärder måste vara ett alternativ inte en ytterligare åtgärd

För att nå våra miljömål bör vi värna en effektiv miljöpolitik som möjliggör kostnadseffektiva åtgärder. I en del fall kan det mest miljö- och kostnadseffektiva vara att göra en åtgärd utanför ett anläggningsområde. Det kan till exempel handla om att anlägga fälla för närsalter högre upp i flödet eller ute i recipienten. Att göra en kompensationsåtgärd, det vill säga göra en lika eller mer effektiv åtgärd utanför anläggningens område istället för till exempel ytterligare ett reningssteg, kan vara en god miljöinsats. Men det behöver få bli en kompensation enligt ordets betydelse – det vill säga att det sker istället för något. På senare tid har vi sett tendenser att myndigheter kallar det för kompensation men sedan kräver att den ursprungliga åtgärden ändå genomförs. Det blir därmed inte någon kompensation utan en extra åtgärd. Extra åtgärder kan ibland vara motiverade – men det får inte kallas för kompensation om det inte är det. När kompensationsåtgärden byts till extra krav sjunker förtroendet för myndigheter samt motiveringen att verkligen se till helheten.

Skogsindustrierna är positiva till utredningens strävan efter samförstånd mellan olika aktörer och önskar att mottagaren även ser vikten att ta tillvara tanken om effektiva riktiga kompensationsåtgärder.

I utredningen lades det stor tyngd på de så kallade blå näringarna som sjöpfung- och algodlingar. Vi bedömer att fånggrödor på land förbisetts och kan vara nog så viktiga.

Hela skogens livscykel måste beaktas

Skogen har en relativt lång livscykel och för att få en rättvisande bild behöver hela tidsperioden beaktas. Det stämmer att största läckaget av näringsämnen uppstår efter en avverkning och före den nya skogen har hunnit börja växa upp. Det är dock en kortare period i skogens livscykel och det är direkt felaktigt att titta på bara den perioden av skogens omloppstid. Den största delen av tiden kommer trots allt marken att vara beskogad. Kväve och fosfor tas upp av den växande biomassan och upptaget är störst under den tid som tillväxten är som störst. Trädens omloppstid är omkring 70 – 90 år vilket är betydligt längre än bara hyggesfasen. För att få en helhetsbild av skogsbruket påverkan på eutrofieringen borde man räkna på ett deltagande på hela den skogliga livscykeln.

När hela livscykeln beaktas finns det inget som tyder på att utlakningen skulle bli mindre med kontinuitetsskogbruk.

Att i forskningsrapporter och statliga utredningar använda benämningen kalhygge för dagens hyggen är direkt felaktigt. I dagens trakthyggesbruk ingår det att ta miljöhänsyn och lämna till exempel kant zoner.

Det är svårt att urskilja skillnader i vattenkvalitet mellan opåverkade och skogsbrukspåverkade vattendrag. För att överhuvudtaget kunna se någon effekt av slutavverkning måste effekten vara större än det brus som orsakas av variationer i vädret. I praktiken innebär det att minst 20 - 30 procent av ett avrinningsområde måste avverkas för att kunna påvisa effekter i ytvattnet. Slutsatsen av detta blir att om man räknar på den mänskliga påverkan på Östersjön så står skogsbruket för cirka en procent av kvävetillförseln och mindre än en procent av fosfortillförseln. Det innebär att skogsbruket relativt sett har liten betydelse för vattenkvaliteten i kustområden.

<http://shop.skogsstyrelsen.se/shop/9098/art41/4646141-5532f1-1787.pdf>

https://www.slu.se/globalassets/ew/ew-centrala/miljo/hall-dig-uppdaterad/miljotrender-arkiv/2007/mt4_07.pdf

Balanserad kostnadsfördelning

Skogsindustrierna välkomnar de skrivningar som finns om att konkurrensutsatt industri kan behöva kompenseras vid kostnadsökningar på grund av ålagda åtgärder.

Skogsindustrierna delar utredningens synpunkt om att miljöbalken styr industrin på ett effektivt sätt redan idag. Industrin lever även upp till industriutsläppsdirektivets krav på bästa möjliga teknik (BAT).

Generellt gäller principen att förorenaren betalar men som utredningen lyfter finns det fall där det inte är möjligt att föra över kostnaderna till kunderna eller kundernas kunder. Detta gäller i synnerhet för branscher som är utsatta för internationell konkurrens. Med detta som bakgrund säger sig utredarna att det är motiverat att lämna denna princip avseende kompensationsåtgärder. Man föreslår ett system för ekologisk kompensation för näringsläckage utreds specifikt. Syfte är att inrätta ett system som gradvis kan byggas ut och helt eller delvis bekostas av det allmänna. Man föreslår ett system för ekologisk kompensation för näringsläckage utreds specifikt. Syfte är att inrätta ett system som gradvis kan byggas ut och helt eller delvis bekostas av det allmänna. Skogsindustrierna välkomnar att man tittar vidare på detta.

I kommande utredningar likt denna bör näringslivet vara representerade. Om regeringen väljer att följa utredningens förslag om att tillsätta en ny utredning om reglerna för markavvattningsföretag bör skogsbruket var inbjudna att delta.

Stockholm

2020 08 25

För Skogsindustrierna

Helena Sjögren
Miljödirektör